

 νέο φροντιστήριο	ΜΑΘΗΜΑ - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΗ ΥΛΗ		ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΝΟΣ	
	ΤΜΗΜΑ		
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	ΙΛΙΟΥ	
	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3 ΩΡΕΣ	

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι (ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

1^η Έχει αποκτήσει χαρακτηριστικά κοινοτυπίας, ενίοτε ενδεικτική της αδυναμίας κατανόησης των σύγχρονων μορφών επικοινωνίας, ο σχολιασμός του φαινομένου άνθρωποι να συνυπάρχουν στο δημόσιο χώρο όντας ταυτόχρονα καθηλωμένοι στην οθόνη του κινητού τους και την παράλληλη ψηφιακή δημόσια σφαίρα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. [...] Προφανώς, πάντοτε η ανθρώπινη επικοινωνία ήταν υλικά διαμεσολαβημένη -τι άλλο είναι σε τελική ανάλυση η ίδια η έννοια της αλληλογραφίας;- κι ούτως ή άλλως η ανθρώπινη επαφή δεν είναι ποτέ απόλυτα «άμεση», όπως μας έδειξε η ψυχανάλυση, αφού φορτίζεται από φαντασιακές και λιβιδινικές¹ εντάσεις, προβολές και συμβολικές υποκαταστάσεις, αλλά μπορούμε να παραδεχτούμε πως η σύγχρονη εκδοχή ψηφιακής διαμεσολάβησης δίνει μια άλλη διάσταση σε αυτή την τάση.

2^η Το ίδιο ισχύει και για τον υποχρεωτικό ναρκισσισμό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, πολύ οικείο αυτές τις ημέρες, εάν αναλογιστούμε τον τεράστιο όγκο των φωτογραφιών από διακοπές που γεμίζουν το καθημερινό χρονοδιάγραμμά μας. Είναι αλήθεια πως οι άνθρωποι έβγαζαν φωτογραφίες πολλά χρόνια πριν και αυτές οι φωτογραφίες ποτέ δεν ήταν μόνο ιδιωτικές αναμνήσεις (αν και υπήρξαν εποχές που ο όγκος των φωτογραφιών που μπορούσε να έχει κάποιος ήταν από μόνος του ένδειξη κοινωνικής θέσης), αλλά κι ένα είδος ανταπόκρισης σε ένα πρότυπο αισθητικής. Σίγουρα, επίσης, η παρόρμηση όχι απλώς να ζήσουμε μια όμορφη στιγμή αλλά και να την δημοσιοποιήσουμε προϋπάρχει των ψηφιακών τεχνολογιών, όμως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης διαμορφώνουν ένα σύμπαν διαρκούς συμβολικής λογοδοσίας ως προς το πόσο καλά περνάμε, πόσο ερωτευμένοι είμαστε, πόσο νοιαζόμαστε ή εξοργιζόμαστε.

¹ Λιβιδινικές: ορολογία της ψυχολογίας επινοημένη από τον Φρόιντ που περιγράφει τις ενδόμυχες σεξουαλικές παρορμήσεις του ανθρώπου (libido)

3^η Και μπορεί να ήταν ο Σαίξπηρ² αυτός που είπε ότι «όλος ο κόσμος είναι μια σκηνή» υποδηλώνοντας πως η ανθρώπινη ύπαρξη είναι μια διαρκή επιτέλεση ρόλων, όμως, πλέον, είμαστε όντως στην «κοινωνία του θεάματος» που πρωτοστοχάστηκε ο Γκυ Ντεμπόρ³, όμως όχι πια με την έννοια της κυριαρχίας της εικόνας που εισβάλλει στη ζωή μας από όλες τις πλευρές. Είμαστε στην εποχή που εμείς είμαστε το θέαμα, εντός μιας διαρκώς διαδραστικής οθόνης, αποδεχόμενοι ταυτόχρονα και την ιδιότυπη ψηφιακή εθελοδουλία που συνεπάγονται οι σύγχρονες μορφές διαρκούς ψηφιακής επιτήρησης. Μόνο που εάν δούμε αυτές τις εξελίξεις απλώς ως μια σχέση ανάμεσα στη ζωή μας και την τεχνολογία κινδυνεύουμε να παραβλέψουμε κρίσιμες πλευρές. Οι εξελίξεις αυτές δεν είναι ουδέτερες, ούτε αποτελούν απλές προεκτάσεις των τεχνολογικών καινοτομιών· η κυριαρχία του διαδικτύου στη ζωή μας, πιο σωστά μιας συγκεκριμένης εκδοχής του, που τώρα μάλιστα περνάει σε ένα επόμενο επίπεδο δικτύωσης και αλγοριθμικής ρύθμισης της ζωής μας, αυτό του «διαδικτύου των πραγμάτων», δεν είναι άσχετη με τον τρόπο που διαμορφώθηκε σταδιακά ένα συγκεκριμένο πρότυπο καπιταλιστικής συσσώρευσης που περιλαμβάνει τη διαρκή επέκταση των συναλλαγών και υπηρεσιών κι άρα την άρση διαχωρισμού του εργάσιμου χρόνου και του χρόνου ανάπαυσης οδηγώντας σε μια τεράστια πίεση για διαρκή ετοιμότητα ανταπόκρισης σε καθήκοντα που κατέστησε για πρώτη φορά επιτακτικό και το «δικαίωμα στην αποσύνδεση».

4^η Προφανώς και σε όλα αυτά υπάρχει ο αντίλογος ότι την ίδια στιγμή αυτή η ψηφιακή υποδομή έχει αξιοποιηθεί με ιδιαίτερα επινοητικούς τρόπους από μεγάλα κινήματα που οδήγησαν σε κοινωνικές εκρήξεις και ενίοτε μεγάλες ανατροπές· ότι επέτρεψε την ταχύτερη δυνατή γνωστοποίηση για περιπτώσεις κρατικής βίας και αυθαιρεσίας, ότι διευκόλυνε την αμεσότητα της αλληλεγγύης και ενίοτε της βίωσης μιας αίσθησης πραγματικής παγκόσμιας κοινότητας. Ωστόσο, ας μην ξεχνάμε αυτό που χρόνια πριν είχε προειδοποιήσει ο Τζιλ Σκοτ-Χίρον⁴: «η επανάσταση δεν θα μεταδοθεί τηλεοπτικά» (The revolution won't be televised) για να υποδείξει πως όποια διαδικασία κοινωνικού μετασχηματισμού δεν μπορεί να περιοριστεί στα όρια του θεάματος και απαιτεί ανθρώπους που δεν είναι θεατές αλλά θα αναλάβουν το ρίσκο της συμμετοχής σε μια πραγματική υλική σύγκρουση που θα υπερβαίνει τα όρια του συμβολισμού.

(άρθρο διασκευασμένο για τις ανάγκες της εξέτασης του Παναγιώτη Σωτήρη, αλιευμένο από τον Οικονομικό Ταχυδρόμο, 11/09/22)

² Σαίξπηρ: κλασικός Άγγλος θεατρικός συγγραφέας

³ Γκυ Ντεμπόρ: Γάλλος φιλόσοφος, συγγραφέας και κινηματογραφικός παραγωγός

⁴ Τζιλ Σκοτ- Χίρον: Αμερικανός μουσικός και στιχουργός που φέρεται να έθεσε τα θεμέλια της κατοπινής ραπ σκηνής.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ (ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ)

Κοινωνική Δικτύωση

Βρήκανε τοίχους αδειανούς, για τα συνθήματα τους,
σε δρόμους πολυσύχναστους, χωρίς έναν διαβάτη.

Εκεί όλοι μαζεύονται, κι όλοι μονάχοι μένουν,
για τη ματαιοδοξία τους, να μοιραστούν επαίνους.

Όλα όσα εσκόρπισαν, χωρίς φειδώ και σκέψη,
πίσω να πάρουν κι αυτοί, τα δανεικά τους μπράβο.

Μπούμερανγκ που επέταξε, ο πρώτος τους αφέντης,
κι ανεμοστροβιλίζουμε, ξαναγυρνούνε πίσω.

Φίλοι που δεν γνωρίζονται κι αγάπη προσποιούνται
κι αλληλοκολακεύονται κι αλληλοσυγχωρούνται.

Λέξεις και σύντομα ρητά, σκέψεις παραφρασμένες
σπεύδουν του κόσμου οι σοφοί, με θέρμη να ασπαστούνε.

Ούτε το συλλογίστηκαν, ούτε περνά απ' τη σκέψη
κι ούτε λεπτό δεν ένιωσαν, ότι αφορούν κι εκείνους.

Και γράφουνε κι εκτίθενται και τίποτα δεν κρίνουν,
βγαίνει ο φθόνος τους γυμνός, για όσα ποθήσαν.

Του κόσμου τα παράδοξα, ψυχές, μυαλά χαμένα,
Παράνοια στα άκρα της, κομμάτια κι από εμένα;

(ποίημα της Αφροδίτης Μανουσάκη, αλιευμένο από τον ιστότοπο
fractalart.gr, 03/05/2017)

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα

Να παρουσιάσετε σε μια παράγραφο τις αρνητικές συνέπειες της επικράτησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, όπως αυτές αναφέρονται στο ΚΕΙΜΕΝΟ Ι (60-70 λέξεις) (μονάδες 10)

2^ο υποερώτημα

Ο συντάκτης του ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι στην τρίτη παράγραφο οργανώνει τις ιδέες του αξιοποιώντας παραδείγματα και αναδεικνύοντας ποικίλα αποτελέσματα του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού. Εντοπίστε ένα ενδεικτικό χωρίο για κάθε τρόπο ανάπτυξης (μονάδες 4) και σχολιάστε τη σκοπιμότητα αυτής της επιλογής (μονάδες 6).

3^ο υποερώτημα

Αν δεχτούμε πως μέσω του ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι προωθείται η διαφώτιση του αναγνώστη για την επίδραση των νέων τεχνολογιών και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην ανθρώπινη ζωή, να σχολιάσετε με ποιες τρεις (3) εκφραστικές επιλογές (αναφορά σε αυθεντίες, επιστημονικό λεξιλόγιο, ρηματικό πρόσωπο, χρονική βαθμίδα, σημεία στίξης, κ.α.) ο συντάκτης επιτυγχάνει την ανάδειξη των ιδεών. (μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 2 (Μονάδες 30)

Τα ψηφιακά μέσα και ειδικότερα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης που έχουν παρεισφρήσει στην ανθρώπινη καθημερινότητα αποτελούν μια θεμελιώδη συνθήκη ζωής για τους οικονομικά και τεχνολογικά ανεπτυγμένους λαούς. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιεύσετε στη σχολική εφημερίδα αναδεικνύετε, αξιοποιώντας δημιουργικά τις ιδέες του ΚΕΙΜΕΝΟΥ Ι, την πιο σοβαρή επίπτωση που αυτά προκαλούν και αναφέρετε ποιες δεξιότητες και χαρακτηριστικά που οφείλει να αναπτύξει το σημερινό σχολείο στους μαθητές, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι απειλές που απορρέουν από τον τεχνολογικό καταγισμό. (350-400 λέξεις) (μονάδες 30)

ΘΕΜΑ 3 (Μονάδες 20)

1^ο υποερώτημα

Να καταδείξετε τη νοηματική σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον τίτλο και το ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ. (μονάδες 10)

2^ο υποερώτημα

Εντοπίστε δυο (2) διαφορετικές αναφορές στο ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙ που αφορούν στον τρόπο λειτουργίας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (4

μονάδες) και σχολιάστε με ποιους εκφραστικούς τρόπους ή γλωσσικές επιλογές αναδεικνύονται οι ιδέες του ποιητικού υποκειμένου στα συγκεκριμένα χωρία (μονάδες 6).

ΘΕΜΑ 4

Στο ΚΕΙΜΕΝΟ II παρουσιάζεται η οπτική του ποιητικού υποκειμένου για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Είναι θετική ή αρνητική η ματιά αυτή; (μονάδες 10) Η δική σας τοποθέτηση συγκλίνει ή διαφοροποιείται με αυτή του ποιητικού υποκειμένου; (μονάδες 5) Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

νέο φροντιστήριο